

Sudeckie Sympozjum Krajoznawcze

W dniach 17-19.11.2023 roku w ośrodku „Królowa Karkonoszy” w Szklarskiej Porębie miało miejsce Sudeckie Sympozjum Krajoznawcze zorganizowane z okazji obchodów Roku Przewodników Sudeckich. Była to także okazja do świętowania 70-lecia Koła Przewodników Sudeckich działającego przy Oddziale PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze. Jest to najliczniejsze koło w Polsce jeśli chodzi o ilość przewodników sudeckich. Sympozjum zorganizowano w roku 25-lecia powstania Województwa Dolnośląskiego.

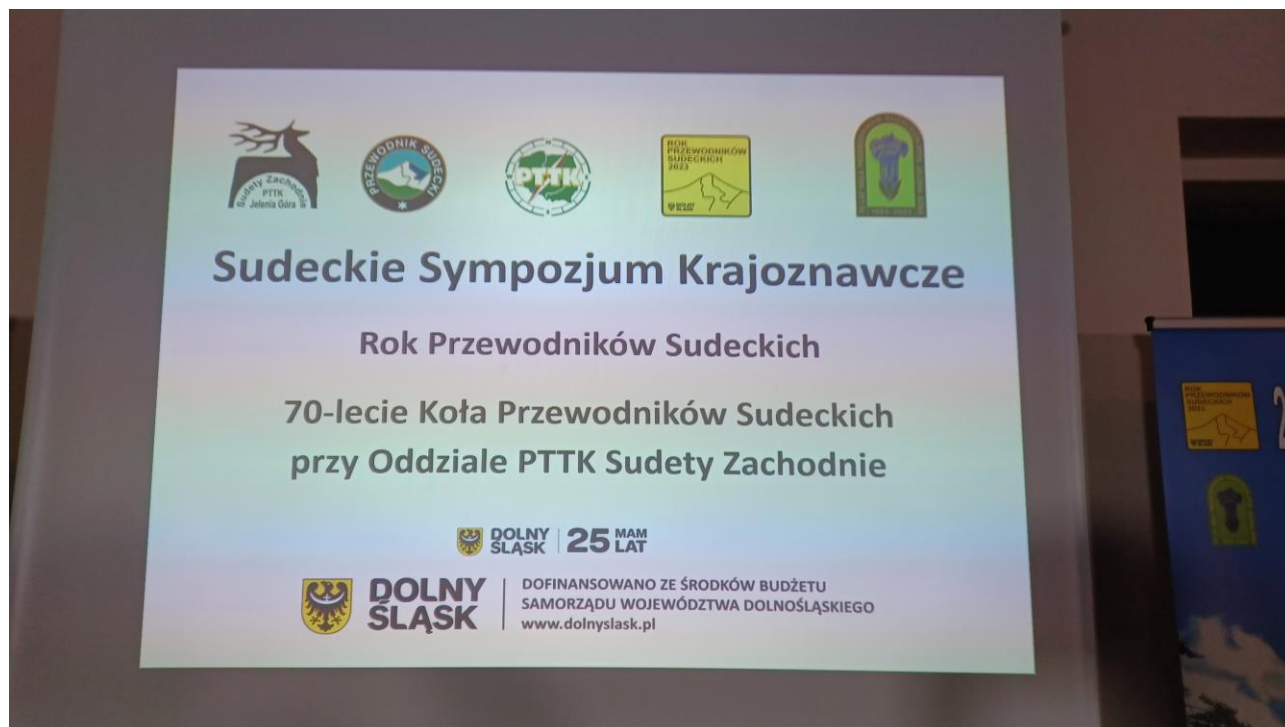

Foto: Krzysztof Tęcza

Ze względu na rangę spotkania przybyli na nie przewodnicy sudeccy z całej Polski. Dlatego też pierwszy dzień był niemal w całości poświęcony wystąpieniom gości. Prezes KPS Piotr Gryszel przypomniał, że przez cały 2023 rok przewodnicy dzielili się swoją wiedzą wygłaszając wiele prelekcji organizowanych dzięki uprzejmości Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze w jego siedzibie. Nie muszę dodawać, że wszystkie spotkania były bezpłatne i skorzystali z nich zarówno mieszkańcy jak i goście naszego grodu. Zorganizowano wiele wystaw tematycznych. Jedna z nich poświęcona historii przewodnictwa na naszej ziemi pokazywana w muzeum, w ratuszu, w Książnicy Karkonoskiej, również została zaprezentowana tutaj w Szklarskiej Porębie.

Równolegle organizowane były imprezy w innych kołach PTTK. Koło w Kłodzku obchodziło 75-lecie działalności. Studenckie Koło Przewodników Sudeckich organizowało cykl wycieczek skierowanych do mieszkańców Dolnego Śląska. Tak więc obchody Roku Przewodników Sudeckich były bardzo bogate, ciekawe i różnorodne.

Na spotkanie przybyli m.in.: wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego pan Jerzy Pokój, burmistrz Szklarskiej Poręby pan Mirosław Graf, wiceprzewodniczący Rady Miasta Jelenia Góra pan Rafał Szymański, dyrektor Muzeum Karkonoskiego pani Julita Zaprucka, dyrektor Karkonoskiego Parku Narodowego pan Andrzej Raj, prezes Karkonoskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych pan Stanisław Szubert, członek ZG PTTK kolega Jacek Potocki.

Wyróżnieni medalem Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego (od prawej): Marek Jechna, Stanisław Korzępa i Witold Barylak. Medal wręczał wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego Jerzy Pokój. Foto: Krzysztof Tęcza

Spotkanie zostało wykorzystane do uhonorowania osób wyróżniających się w pracy zarówno zawodowej jak i społecznej. Miło poinformować, że Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyznał kilka medali Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego. Medale w stopniu srebrnym otrzymali Marek Jachna i Stanisław Korzępa, a w stopniu złotym Witold Barylak. Wyróżnienia wręczył wiceprzewodniczący Sejmiku Dolnośląskiego Jerzy Pokój.

Wyróżnieni odznaką Zasłużony Przewodnik PTTK (od prawej): Tomek Mischczyk, Piotr Gryszel i Andrzej Mateusiak. Odznakę wręczali: Swietłana Koniuszewska przewodnicząca Komisji Przewodnickiej ZG PTTK i Jacek Potocki członek ZG PTTK. Foto: Krzysztof Tęcza

Kolejne wyróżnienia wręczyła przewodnicząca Komisji Przewodnickiej ZG PTTK Swietłana Koniuszewska. Odznaczenia Zasłużony Przewodnik PTTK otrzymali: Piotr Gryszel, Tomek Miszczyk, Andrzej Mateusiak, Jerzy Górski oraz Jadwiga Kamińska.

Wręczono także Złoty Laur Przewodnicki za szczególne osiągnięcia w budowaniu struktur organizacyjnych społeczności przewodnickiej w Sudetach dla prezesa KPS Piotra Gryszela. Kolejny Złoty Laur Przewodnicki otrzymała Barbara Różycka-Jaskólska za działalność, która przywróciła przewodnikom poszkodowanym przez los wiarę w człowieka i w pomoc koleżeńską.

Dalsza część spotkania to gratulacje i wiele miłych słów od życzliwych nam osób i instytucji. Podziękowania za współpracę i wiele ciekawych imprez zorganizowanych wspólnie przez przewodników i Muzeum Karkonoskie złożyła dyrektor MK pani Julita Zaprucka. Piękne słowa uznania wypowiedział dyrektor Karkonoskiego Parku Narodowego pan Andrzej Raj. W imieniu Zarządu Województwa Dolnośląskiego gratulacje przekazał Krzysztof Maj. Jego słowa odczytała pani Ewelina Bogacz-Kaniewska.

Zdzisław Gasz (pośrodku) w towarzystwie wyróżnionych. Foto: Krzysztof Tęcza.

Niezwykłe słowa wygłosił Zdzisław Gasz nestor przewodnictwa, Członek Honorowy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego ale także zasłużony dla Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych i Ligii Ochrony Przyrody. Przedstawił swoją pracę dla przewodnictwa w zupełnie innym świetle niż widzą to przeciętni odbiorcy usług turystycznych. Otóż Zdzisław w swoim przewodnickim życiu większy nacisk kładł na działalność popularyzatorską, na organizację kursów, konkursów, turniejów, na działalność wydawniczą, a mniejszy na osobiste prowadzenie wycieczek. Może ktoś zapytać się czy w takim razie jest on pełnoprawnym przewodnikiem. Otóż tak, jest przewodnikiem, gdyż taka działalność jest na wagę złota. Tym bardziej, że z reguły za nią nie pobiera się wynagrodzenia.

Zdzisław, jak sam mówi, tak zaangażował się w działalność przewodnicką, zarówno zawodową jak i społeczną, że w końcu przestał zauważać różnicę pomiędzy tymi rodzajami pracy.

Z okazji jubileuszu KPS-u Zdzisław Gasz podarował strój przewodnicki jaki był używany kiedy przewodnictwo dopiero się rodziło. Jak różni się on od obecnie używanych nie trzeba nikomu udowadniać. Dobrze, że udało się zachować tak niezwykły artefakt w przyzwoitym stanie.

Oczywiście słowa uznania dla przewodników i dumę z faktu, że tak prężnie działające Koło Przewodników Sudeckich umocowane jest w Oddziale PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze wyraził prezes Oddziału Krzysztof Tęcza. Poinformował wszystkich, że słowa podziękowania zostały uwiecznione na granitowej płycie, która swoje miejsce znajdzie na ścianie siedziby PTTK.

Teraz już nic nie stało na przeszkodzie by rozpocząć część szkoleniową. Jak wiadomo przewodnik nie spoczywa na laurach po zdaniu egzaminów. Przewodnik uczy się przez całe swoje życie zawodowe. Dlatego też wykład inauguracyjny pt. „Tradycje turystyczne Sudetów” przygotował Piotr Gryszel. W swoim wystąpieniu przybliżył historię przewodnictwa w Sudetach oraz historię zagospodarowania turystycznego naszych gór.

Kolejny niezwykły wykład pt. „Rośliny Sudetów” przygotował Piotr Norko, jeden z niekwestionowanych znawców przyrody. Piotr o roślinach może opowiadać godzinami. Jego wiedza jest ogromna. Do tego wszystkie swoje opowieści popiera niezwykłymi zdjęciami omawianych roślinek. Takiego człowieka słucha się nie zważając na upływający czas.

Jak widać pierwszy dzień spotkania był niezwykle emocjonujący ale także dostarczył nam wielu nowych wiadomości i pokazał, że zawód przewodnika jest w powszechnym poszanowaniu.

Drugi dzień sympozjum w całości upłynął pod znakiem nauki. Zanim jednak to nastąpiło wysłuchaliśmy kolejnej porcji gratulacji od zaprzyjaźnionych kół i oddziałów PTTK. Były także słowa podziękowania od Zarządu Głównego PTTK, które w imieniu prezesa Jerzego Kapłona przekazał Jacek Potocki.

Józef Zaprucki prezentuje przetłumaczoną książkę Fedora Sommera pt. Miedzy murami i wiezami.

Foto: Krzysztof Tęcza.

Józef Zaprucki wygłosił referat pt. „Literatura i natura. Literackie fascynacje naturą i krajobrazem Karkonoszy”. W swoim wystąpieniu odniósł się przede wszystkim do powieści Fedora Sommera, które z powodzeniem tłumaczy. Dzięki pracy Józefa poznajemy jak wyglądało życie w Jeleniej Górze i okolicy za czasów tego znakomitego pisarza. O fascynacji Sommera ziemią na której żył świadczy jego wiersz „Na wędrowce” opublikowany w 1890 roku. Oto on:

*Wędrowałem po górach i niwie, i o zmierzchu, i w porannej rosie
W burzy i deszczu, w słońcu promieniu, z kompanią wesołą, i w samotności cieniu
A gdzie wędrowca rozkoszy zaznałem tam wnet w pieśni radosnej wracałem
Wędrowałem życia szlakiem co jeszcze niedługi i pod górę wiedzie
Troska zaś i ból to szlaku towarzysze mej ascezy mniszey, jam od młodu król
I co ze szczęścia ominąłem w życiu, pieśń mi w trójnasób wróciła należycie.*

Aneta Marek omówiła „Przemijające dziedzictwo sakralne w krajobrazie ziemi kłodzkiej”. Prowadzony przez nią zespół inwentaryzuje zabytki sakralne znajdujące się często w opłakanym stanie. Są to obiekty, które albo już znikły z krajobrazu albo niebawem znikną. Tak naprawdę podjęte działania pozwolą może nie na uratowanie tych obiektów ale przynajmniej na zachowanie ich w pamięci.

Stanisław Firszt w referacie „Wojna i pokój w Jeleniej Górze 1939-1949” ukazał jak bardzo ta jedna dekada zmieniła nasz teren. W tym bowiem czasie dokonana się tutaj niemal całkowita wymiana ludności. Spowodowało to rozległe zmiany zarówno jeśli chodzi o życie społeczne ale także w religii. W miejsce ewangelickiej ludności niemieckiej przybyła katolicka ludność polska. Do tego osadnicy pochodzili z różnych terenów co wyrażało się w ich sposobie bycia.

Gratulacje przyjmuje Ivo Łaborewicz nagrodzony główną nagrodą w 8. edycji Nagrody prezydenta RP „Dla Dobra wspólnego” w kategorii Człowiek-Lider. Foto: Krzysztof Tęcza.

Ivo Łaborewicz, właśnie wyróżniony główną nagrodą w 8. edycji Nagrody prezydenta RP „Dla Dobra Wspólnego” w kategorii Człowiek-Lider, przygotował referat pt. „Schroniska karkonoskie tuż przed przełomem społeczno-politycznym i gospodarczym”. W swoim wystąpieniu przybliżył wiele ciekawostek dotyczących poszczególnych schronisk w okresie powojennym. Przedstawił wyniki

kontroli przeprowadzanych przez Inspekcję Robotniczo-Chłopską. Był to jedyny przypadek by ta instytucja przeprowadziła kontrole w schroniskach turystycznych. Ważna jednak jest nie sama kontrola ale to co zostało zapisane w protokołach. Dzięki temu wiemy jakie poszczególne obiekty miały wyposażenie, kto w nich pracował, jak sobie radzono w tych trudnych górskich warunkach.

Tamara Włodarczyk przybliżyła „Judaika na Dolnym Śląsku”. Ukazała bardzo bogate dziedzictwo żydowskie. Okazuje się, że Dolny Śląsk jest najbogatszym regionem w Polsce jeśli chodzi o historię żydów niemieckich i polskich. To tutaj znajduje się duża ilość zabytków związanych ze średniowiecznymi gminami żydowskimi. I nie są to tylko synagogi czy cmentarze.

Andrzej Paczos opowiedział o „Niebieskim złocie Görlitz/Zgorzelca”. Nie muszę tłumaczyć jak dużym zaskoczeniem było to, że tym bogactwem był pozyskiwany z rośliny o nazwie urzet barwnik używany w procesie farbowania. Okazuje się, że w tamtym czasie roślina ta była jedynym dostępnym źródłem pozyskiwania barwnika o kolorze niebieskim. Właśnie dlatego płacono za nią więcej niż za złoto. Kupcy handlujący tym barwnikiem byli tak bogaci, że mieszkali w pałacach. Jeśli chodzi o urzet barwierski to jego kwiaty miały kolor żółty. Niestety wszystko co dobre kiedyś się kończy. W tym przypadku koniec handlu tą rośliną spowodowało pozyskanie innej rośliny o znacznie mniejszych wymaganiach jeśli chodzi o jej uprawę.

Andrzej Paczos opowiada o niebieskim złocie Zgorzelca. Foto: Krzysztof Tęcza

Tadeusz Jurek wygłosił referat pt. „Ślaska Sykstyňa” – tajemnice kościoła w Małujowicach”. Jak się okazuje obiekt ten jest niezwykle bogaty jeśli chodzi o jego wystrój. Ma on ponad tysiąc metrów kwadratowych malowideł. Kościół św. Jakuba Apostoła kryje wiele tajemnic. Został zaznaczony na mapie bitwy pod Małujowicami stoczonej w 1741 roku podczas I wojny Śląskiej, w której zwyciężyła armia pruska. Dało to początek legendy o niezrównanej potędze pruskiej piechoty.

Romuald Łuczyński zaprezentował referat pt. „Szlacheckie herby na turystycznych szlakach Województwa Dolnośląskiego”. Uświadomił nam jak ciężko jest przypisać konkretny herb do osoby. Okazuje się, że trzeba mieć sporą wiedzę by uczynić to dobrze. Chociaż na naszym terenie

w porównaniu z zachodem gdzie herbów jest około 100 tysięcy, mamy ich tylko 300. Oczywiście z jednego herbu korzystało nieraz kilka rodzin.

Swietłana Koniuszewska omawia zmiany w systemie przewodnictwa w Polsce. Foto: Krzysztof Tęcza

Ostatni wykład „Zmiany w systemie przewodnictwa w Polsce” wygłosiła Swietłana Koniuszewska. Omówiła proponowane przez państwo zmiany w systemie przewodnictwa. Właśnie powstaje Zintegrowany System Kwalifikacji obejmujący całą Unię Europejską. W systemie tym wyszczególniono kwalifikacje *uregulowane* w których mieści się przewodnictwo górskie oraz *rynkowe* obejmujące przewodnictwo terenowe i miejskie.

Życzenia dla przewodników składa Stanisław Szubert. Foto: Krzysztof Tęcza

Ostatniego dnia sympozjum przygotowano wycieczki piesze. Jedną typowo górską na Wysoki Kamień poprowadzoną przez Aleksandrę Trytek, drugą krajoznawczą szlakiem artystów poprowadzoną przez Piotra Gryszeła.

Pora ruszać w drogę. Foto: Krzysztof Tęcza

Dodam jeszcze, że Sudeckie Sympozjum Krajoznawcze objęli Patronatem:

- Marszałek Województwa Dolnośląskiego
- Przewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
- Prezydent Miasta Jelenia Góra
- Dyrektor Karkonoskiego Parku Narodowego
- Dyrektor Parku Narodowego Gór Stołowych
- Dyrektor Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze.

Całe przedsięwzięcie zostało dofinansowane z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Organizatorem całości był Oddział PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze i Koło Przewodników Sudeckich.

Krzysztof Tęcza